

VACCINAREA

ESTE ZESTREA DE SĂNĂTATE PE CARE FAMILIA ȘI SOCIETATEA O POT OFERI COPIILOR

Prof. univ. dr. Ioan GHERGHINA,
medic primar pediatru

Prin vaccinare, sistemul imun al copilului este „antrenat” sau „instruit imunologic” să producă anticorpi și „celule de apărare” specifice împotriva virusurilor sau microbilor care determină boala pentru care s-a făcut vaccinarea. La o întâlnire ulterioară cu aceleași virusuri sau cu aceiași microbi, copilul ori nu se va îmbolnăvi, ori va face o formă mai ușoară de boală care, de regulă, se vindecă fără urmă. Cu alte cuvinte, copilul este „imunizat”, sau „vaccinat” pentru boala respectivă.

Imunizarea prin vaccinare este „artificială” pentru că este realizată cu preparate făcute în laborator și mai este și „activă”, pentru că „anticorpii specifici și „celulele de apărare” sunt produse de sistemul imun al copilului. Aceasta imunizare artificială activă este pe termen lung, sau, uneori, pe toată viața. La unele vaccinuri, periodic, la un interval de câțiva ani, se face o nouă administrare de vaccin, numit „rapel”, care are rolul de a amplifica nivelul de imunizare.

Există și o imunizare artificială pasivă, realizată prin administrarea de imunoglobuline (anticorpi) standard sau specifice, care protejează copilul de infecția respectivă pe un termen limitat de 1-2 luni.

Există și imunizarea pasivă naturală realizată de anticorpii transmiși transplacentar de la femeia gravidă la făt în ultimele 3 luni de sarcină, sau după naștere prin laptele matern, care acționează, de asemenea, pe termen limitat. Acest tip de imunizare pasivă naturală este deosebit de importantă pentru adaptarea și protecția la viața extra uterină a nou-născutului și sugarului în primele 3-4 luni sau cel mult până la circa 7 luni pentru anticorpii transmiși transplacentar, împotriva principalelor boli infecțioase la care mama, la rândul, ei a fost vaccinată sau a făcut boala respectivă.

În prezent, există peste 27 de boli care pot fi prevenite prin vaccinare. Vaccinarea este cea mai ieftină și mai eficientă intervenție medicală, fapt dovedit de istoria pandemii (epidemii cu extindere mare pe globul pământesc).

Prin vaccinare se obține protecția imună individuală, dar și colectivă, de grup, prin limitarea răspândirii agentului patogen, virus sau microb. Vaccinarea este una din cele mai de succes intervenții medicale la nivel mondial în domeniul sănătății publice.

Conform statisticilor OMS, în anul 2000, vaccinarea a prevenit aproximativ 1-2 milioane de decese la copii, la nivel global, într-un singur an, iar până la finele lui 2015, aceasta cifră se va dubla.

Se consideră ca vaccinarea și antibioticele sunt cauzele medicale cele mai importante care au contribuit la creșterea marcantă a populației pe glob după anul 1945. Nu s-au mai repetat epidemiile de gripă cu sute de mii de decese anual, au scăzut dramatic zecile de milioane de decese la copii prin pojar și alte boli contagioase ale acestei vârste, prin bolile acute infecțioase diareice și respiratorii care, în cea mai mare parte, au beneficiat de prevenție prin vaccinare.

Unele boli care făceau ravagii în populația lumii prin numărul ridicat de decese provocate sunt astăzi eradicat. Un exemplu este variola care provoca circa 5 milioane de decese anual în întreaga lume. Imunizarea împotriva variei a preocupat omenirea încă din antichitate. Din secolul III î.e.n., în India și China se practica „variolizarea”, adică însușirea în narine a unor prafuri obținute din crustele uscate recoltate de pe pustulele bolnavilor de variolă. În 1718, Lady Meri Wortley Montague a introdus „variolizarea” în Marea Britanie. În 1796, Edward Jenner dezvoltă și promovează vaccinarea împotriva variei, care ulterior s-a extins în întreaga lume. În 1978, OMS a declarat eradicarea variei după 200 ani de vaccinare. În SUA s-a reușit eradicarea pojarului în anul 2002. Cu 25 ani în urmă, în anul 1990, SUA au avut o epidemie de pojar cu 250.000 de bolnavi, din care au murit 10.000.

Acoperirea vaccinală egală sau peste 95% din populația receptivă, nevaccinată, este necesară pentru a realiza prevenirea răspândirii bolilor pentru care există vaccin, asigurând astfel securitatea medicală a individului și a societății împotriva acestor boli transmisibile.

În Regiunea OMS Europeană, în 2013, peste un milion de copii în vârstă de la 0 la 1 an nu primea toate vaccinurile programate.

Programele de vaccinare introduse și dezvoltate în România s-au bazat, în primul rând, pe producția de seruri și vaccinuri la Institutului prof. dr. Ion Cantacuzino și pe import, până în anul 2005-2006. După această dată, vaccinurile sunt achiziționate numai din import. Recent, conducerea actuală a Ministerului Sănătății a alocat o primă sumă de 10 milioane de euro pentru repunerea în funcțiune a acestui institut.

Vaccinurile utilizate în România asigură protecția împotriva majorității bolilor transmisibile specifice copilului. Ele sunt în permanență actualizate conform directivelor OMS și în acord cu Uniunea Europeană. Vaccinurile actuale sunt modernizate, câștigând în eficiență și scăzând cu mult intensitatea și frecvența reacțiilor adverse, atât de des invocate de cei care se opun vaccinării copiilor.

În calendarul vaccinărilor sunt cuprinse vaccinurile considerate „obligatorii” și care sunt, totodată, „gratuite” pentru familia copilului, pentru că ele sunt plătite prin programul respectiv al Ministerului Sănătății. Caracterul obligatoriu al acestor vaccinuri are două aspecte. Unul se referă la tipul de vaccin necesar a fi făcut pentru a preveni bolile cele mai periculoase pentru viața și sănătatea copilului (deces sau paralizii după poliomieliță, etc). În al doilea rând, caracterul obligatoriu se referă la aspectul juridic. În unele țări europene, ca de exemplu Franța, dreptul major al copilului de a fi vaccinat pentru a i se proteja viața și sănătatea are prioritate în fața drepturilor părinților de a refuza vaccinarea propriului copil. În unele țări din Europa și din lume nu sunt acceptate persoanele care nu au efectuat acest program de vaccinare. Copii nevaccinați, în majoritatea țărilor lumii, nu sunt primiți în colectivitățile de preșcolari și școlari.

În România, o lege a vaccinării este în curs de elaborare și urmează să fie pusă în dezbatere publică. Vaccinările în țara noastră sunt realizate și se află în responsabilitatea maternităților și a medicilor de familie. Bolile pentru care se vaccinează obligatoriu copii sunt: tuberculoza, hepatita cu virus B, difteria, tetanosul, tusea convulsivă, infecția cu Hib, poliomieliță, pojarul, parotidita epidemică, rușea, gripa, infecția cu papiloma virus uman. Se recomandă vaccinarea pentru infecția pneumococică, meningococică și cu rotavirus.

Problemele majore ale Calendarului Național de Vaccinare a populației în România:

1. Absența unei producții autohtone de vaccinuri care să acopere majoritatea necesarului, așa cum a fost înainte de anii 2005-2006;
2. Absența unei legislații adaptate la realitățile contemporane cu privire la realizarea Programului Național de Vaccinare în România, conform recomandărilor OMS;
3. Campania energetică și susținută împotriva vaccinării copiilor, la care participă o serie de persoane fără o pregătire de specialitate în domeniu, dar și unii medici. De remarcat, contrar unor afirmații, că Biserica Ortodoxă Română, prin Serviciul Social al Patriarhiei Române, a dat un comunicat prin care susține Programul Național de Vaccinare a copiilor din România.

Având în vedere că protecția sănătății copiilor din România, inclusiv prin programul de vaccinare este protejată de legile țării, atât pe plan individual, cât și pe planul sănătății publice, orice campanie împotriva vaccinării copiilor poate să

contravină acestor legi;

4. Acoperirea vaccinală în România se menține sub nivelul de siguranță, fiind de 69, 6% pentru vaccinul DTP și de 70-75% pentru alte tipuri de vaccin. În consecință, există posibilitatea reapariției unor epidemii cu boli ce pot fi prevenite prin vaccinare.

Principala cauză a acestei situații în țara noastră este lipsa unei informări corecte a părinților cu privire la importanța vaccinării pentru sănătatea copiilor lor, care reprezintă o adevărată „zestre de sănătate” cu care aceștia pornesc în viață. Părinții trebuie să știe că efectele secundare, nedorite, există, dar că ele sunt cu mult mai puțin periculoase decât boala care, mult mai frecvent, poate ucide sau provoca infirmități pe viață, ca în cazul poliomieliței și a altor boli. Vaccinurile moderne actuale sunt mult mai bine tolerate decât cele din urmă cu 10-20 de ani, provocând reacții adverse cu mult mai rar și mai puțin grave. Se fac cercetări intense în acest sens, sperându-se ca prin rezultatele ce vor veni să se obțină argumentele care să determine majoritatea părinților să susțină campania de vaccinare în folosul sănătății copiilor lor.

Pe baza experienței acumulate în cei peste 50 de ani de practică, ca medic în domeniul sănătății copiilor, pot afirma fără ezitare că vaccinarea corectă și completă a copiilor poate face, la nevoie, diferența dintre viață și moarte.

